

ЕКОНОМІКА. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ

УДК 332.2, 332.3

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2023.01.01>

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД, ЯК ЗАПОРУКА ЇХ РОЗВИТКУ

О.С. ДОРОШ,

доктор економічних наук, професор

E-mail: dorosholhas@gmail.com

Національний університет біоресурсів і природокористування України

А.Й. ДОРОШ,

PhD з економіки,

E-mail: doroshandriy1@gmail.com

А.В. ТАРНОПОЛЬСЬКИЙ,

заступник директора ІЗ НААН,

e-mail: andrey0037@gmail.com

Інститут землекористування НААН України

Анотація. Досліджено окремі аспекти використання ресурсів громади. Визначено, що обмежуватись виключно фінансовими чи земельними ресурсами недоцільно, необхідно охоплювати весь ресурсний комплекс громади в рамках дослідження. Встановлено, що ресурси громади потребують ідентифікації, опису, аналізу, класифікації, оцінки та планування їх раціонального використання. Класифіковано ресурси громади з базовим розподілом на земельні, природні та інші ресурси громади.

Обґрунтовано необхідність розроблення Програми раціонального використання та охорони земельних, природних та інших ресурсів громади як ефективного інструменту визначення, опису, аналізу, класифікації, оцінки та планування використання ресурсів громади. Встановлено, що внаслідок оцінки ресурсів громади можливе коригування заходів передбачених стратегією розвитку територіальної громади адже управління земельно-ресурсними (земельно-майновими) комплексами на будь-якому рівні має стратегічний характер і повинно бути прив'язане до стратегії розвитку територіальної громади. Виявлено, що ефективним засобом для досягнення цього є використання автоматизованої системи обліку та управління земельно-ресурсними (земельно-майновими) комплексами.

ми територіальних громад, створення якої повинно враховувати особливості та потреби громад.

Зазначено, що в рамках розвитку інклюзивної економіки необхідне залучення жителів громади до суспільних благ, зокрема до використання ресурсів та управління ними, адже ефективне використання ресурсів досягається в співпраці місцевих жителів та органів місцевого самоврядування, а одним з інструментів залучення жителів до використання ресурсів чи управління ними, є проведення опитувань жителів громади з метою формування стратегічних цілей та заходів щодо розвитку громади.

Ключові слова: землеустрій, ресурси громади, природні ресурси, управління ресурсами, оцінка ресурсів, розвиток територіальної громади, стратегія розвитку громади, програма використання ресурсів громади.

Постановка проблеми.

Реалізована протягом 2014-2020 років реформа децентралізації влади та дотична з нею адміністративно-територіальна реформа мали на меті: «формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад». Реформи, які запроваджуються, можуть суттєво сприяти розвитку громад та в цілому країни. Проте, впровадження цих реформ пов'язане з викликами та може мати вплив на різні сфери суспільного та економічного життя. Головна мета реформ полягає в збільшенні можливостей та зобов'язань новоутворених територіальних громад [1].

Одним з вимірів реформи децентралізації, а точніше, дотичної до неї адміністративно-територіальної реформи є просторовий вимір. Громади значно збільшились, площа їх території могла зрости в понад десять разів.

Ідея полягала в тому, щоб знизити витрати на адміністрування громади й акумулювати більше надходжень до місцевих бюджетів за рахунок збільшення податкової бази та зміни міжбюджетних відносин різних рівнів між собою за різними статтями.

Проте зростання надходжень до місцевих бюджетів та розширення повноважень має іншу сторону медалі, а саме появу нових завдань та зобов'язань. Зокрема організація освітньої та медичної сфер, а також розвиток інфраструктури стали завданнями, які віднині мають виконувати органи місцевого самоврядування. Але вони стикаються з численними проблемами при реалізації своїх повноважень, особливо коли центр новоствореної громади не був районним центром до проведення адміністративно-територіальної реформи, адже такі громади страждають не лише на нестачу коштів у бюджеті, але на відсутність компетентних кадрів, які могли б організувати процеси реалізації завдань та повноважень новоутворених громад.

У контексті децентралізації варто розглядати не лише фінансові ресурси громади, а в загальному весь ресурсний комплекс на території

громади. Відповідно дані ресурси потребують ідентифікації, опису та реєстрації. У подальшому необхідно здійснити аналіз та класифікацію цих ресурсів з метою їх оцінки та планування їх використання, яке має бути раціональним та ефективним в економічному, екологічному та соціальному контексті. Отже, постає необхідність сформувати інструменти ефективного управління ресурсами територіальних громад.

Важливо зазначити, що процес утворення спершу об'єднаних територіальних громад, а потім територіальних громад тривав 6 років. З 1470 утворених територіальних громад, добровільно об'єдналися 1070, інші 400 були утворені рішенням Кабінету Міністрів України 27 травня 2020 року відповідно до сформованих перспективних планів розвитку областей. В понад ста громадах виникали протести проти цього рішення уряду, а окремі громади позивались до суду [1; 2].

Тому маємо усвідомити, що реформа децентралізації влади «...це не поділ країни, а створення можливостей для розвитку всього державного простору на основі пріоритету повноважень громад, що об'єднують жителів міст, селищ, сіл» [3, с. 97]. До того ж «...маємо створити дієву систему місцевого самоврядування, державного управління, корпоративної економіки земле- та природокористування із залученням усіх зацікавлених сторін – бізнесу, громад і держави» [3, с. 97].

Ще однією проблемою, що поставала перед громадами є те, що при формуванні перспективних планів та об'єднанні територіальних громад не здійснювалась всебічна інвентаризація та оцінка ресурсів, базуючись на якій, можливе формування ефектив-

них стратегій та програм розвитку громад. Натомість при формуванні громад фактично здійснювалась лише попередня оцінка спроможності спроможних територіальних громад за допомогою критеріїв визначених Постановою КМ України від 8 квітня 2015 р. № 214 «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад». До належать: чисельність населення територіальної громади, площа її території, індекс податкоспроможності бюджету, кількість учнів навчальних закладів загальної середньої освіти та частка власних надходжень громади до місцевого бюджету [4]. Цих критеріїв недостатньо для формування стратегії розвитку громад, яка потребує значно всебічного аналізу різномірних факторів.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій.

Вивченням ресурсів територіальних громад, їх ефективного використання та управління ними присвячені праці Й.М. Дороша, М.А. Хвесика, О.С. Дорош, А.М. Третьяка, Ш.І.Ібатулліна, О.І. Шкуратова, Дж. Карміна (Carmin J.), Дж. Еґ'емана (Agyeman J.), Д. Матарріта-Касканте (Matarrita-Cascante D.), М.А. Бреннана (Brennan M.A.), Р.О. Расмуссена (Rasmussen R.O.), П. Хілі (Healey, P.).

Зокрема Дж. Кармін та Дж. Еґ'еман у своєму дослідженні стверджують, що важливо забезпечити доступ громадян до ресурсів громад. Це може забезпечити участь населення у прийнятті рішень щодо розвитку громади та підвищити ефективність використання ресурсів. [5]. Цей висновок посилюється висновком Р.О. Расмуссена, який стверджує, що

ресурси громад можуть стати джерелом підтримки розвитку місцевих традицій та культурної спадщини, що може допомогти зміцнити ідентичність громади та підвищити туристичний потенціал регіону [6].

П. Хілі наполягає, що важливо забезпечити ефективне використання ресурсів громад та запобігти їхньому виснаженню. Наприклад, це може бути досягнуто за допомогою використання ефективних технологій, раціонального землекористування та збереження біорізноманіття [7]. Ключовим для подальшого розвитку нашого дослідження вважаємо висновок Д. Маттарріта-Касканте та М.А. Бреннана, які стверджують, що розробка стратегій використання ресурсів громад повинна базуватися на комплексному підході та враховувати екологічні, соціальні та економічні фактори [8].

Відповідно *метою дослідження* є класифікація ресурсів громади та формування пропозицій щодо запровадження інструментів ефективного використання ресурсів громади.

Матеріали і методи дослідження.

Застосовано методи дослідження загальнонаукового та спеціального характеру. Виділяємо наступні: наукового аналізу – з метою дослідження управління та використання ресурсів громади; монографічного аналізу – для науково-літературного пошуку підходів до управління та використання ресурсів громади.

Результати дослідження та їх обговорення.

Передусім необхідно визначити, що саме ми вважаємо ресурсами гро-

мади, та класифікувати їх. До таких ресурсів можуть відноситися:

- територія та природні ресурси: йдеться про землі, ліси, водні ресурси та інші природні ресурси, які належать громаді або знаходяться на її території;

- історичні та культурні ресурси: це можуть бути пам'ятки архітектури, культурні та історичні пам'ятки, національні обряди та інші культурні активи;

- людські ресурси: це в першу чергу працездатність та здатність до дітонародження, проте люди вирізняються своїми знаннями, навичками, досвідом, здібностями та талантами;

- фінансові ресурси: це податки, збори й орендні платежі, бюджетні кошти, які виділяються громаді, або кошти, які отримуються за різними програмами, грантами, благодійними внесками та іншими джерелами, зокрема субвенції та дотації;

- інфраструктурні ресурси: зокрема будівлі, вулична мережа, дороги, залізниця, електромережі, водопроводи, каналізаційні системи та інші інфраструктурні об'єкти, які забезпечують життєдіяльність громад;

- енергетичні ресурси: електроенергетика, зокрема атомна та відновлювана, викопне паливо (нафта, газ вугілля) та продукти нафтопереробки

- регіональні бренди: бренди, що формують місцеву ідентичність.

Із власного погляду, ресурси громад пропонуємо розділяти на земельні, природні та інші ресурси. Закон України «Про охорону земель» надає визначення терміну «земельні ресурси», який розглядається як загальний природний ресурс, який знаходиться на поверхні землі і є головним засобом виробництва в аграрному та лісо-

вому секторах, а також як просторову основу для розміщення людей [9]. Природні ресурси розглядаються як природні складові, які можуть бути використані як засоби виробництва та для задоволення матеріальних та духовних потреб людей, з метою підвищення якості життя [10]. До інших ресурсів належать усі неприродні ресурси громади. Детальну класифікацію ресурсів громад запропонував І.-О.Ю. Застулка (рис. 1).

Хоча ми здебільшого погоджуємося з даною класифікацією ресурсів, проте вона містить деякі дискусійні положення. Зокрема віднесення виключної (морської) економічної зони до водних ресурсів громади, хоча компетенції щодо управління ресурсами виключної (морської) економічної зони в громад відсутні, адже знаходяться за межами території громад. Також виникають питан-

ня щодо гуманітарних та інформаційних ресурсів.

Загалом ресурси громади необхідно в першу чергу ідентифікувати. Відповідно громадам варто розпочинати з інвентаризації власних ресурсів, адже в процесі її здійснення відбувається їх ідентифікація та всеохоплююче вивчення у межах території громади. Без цього важливого кроку неможливо їх проаналізувати, оцінити та здійснювати подальші кроки щодо їх використання.

Передумовою раціонального використання та охорони ресурсів громади є їх аналіз та оцінка в якісному та кількісному вимірі, включаючи грошову оцінку. Це дозволяє оцінити потенційний економічний, екологічний та соціальний вплив використання цих ресурсів та прийняти обґрунтовані рішення щодо їх подальшого використання та охорони.

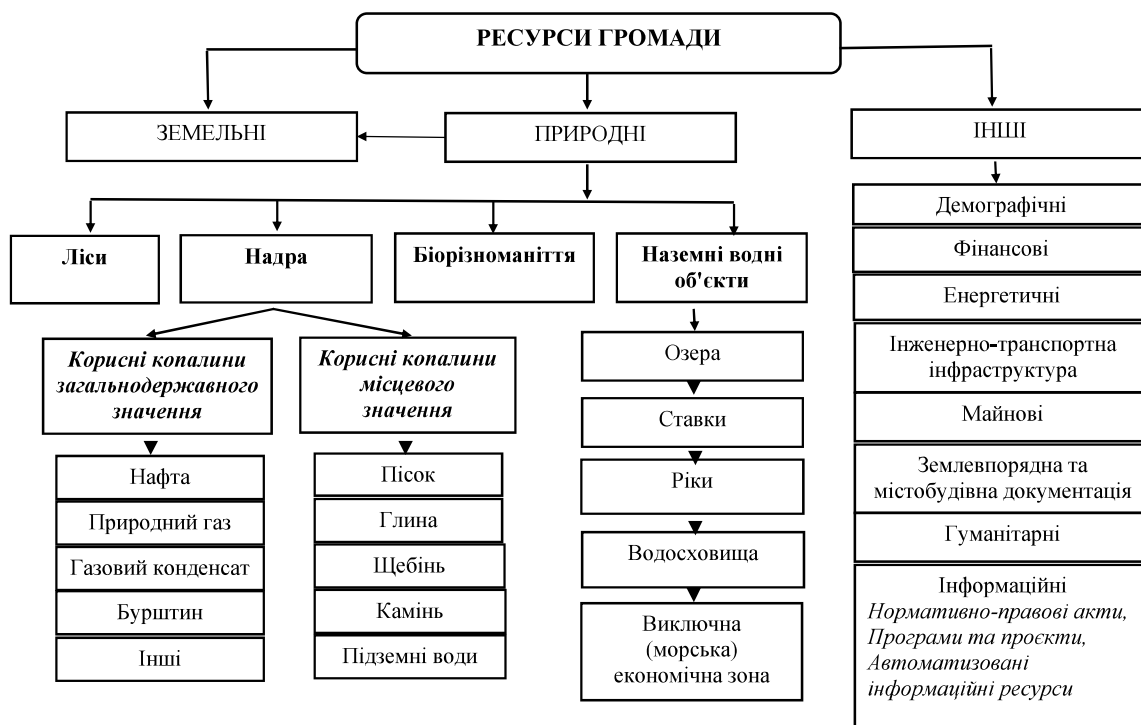

Рис. 1. Структурно-ієрархічна схема інтегрованого ресурсного комплексу громади [11]

Оцінка може бути здійснена як окремо кожного ресурсу, так і у комплексі, забезпечуючи таким чином раціональне використання та збереження ресурсів громади, що призведе до зростання бюджетних надходжень. Результатом аналізу та оцінки є формування плану заходів щодо використання інтегрованого ресурсного комплексу громади, що дозволяє ресурсам громади стати активами.

Згідно зі Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», раціональне використання та охорона природних ресурсів є обов'язком кожного з нас, з урахуванням сталості та стійкості як екосистем, так і громад [12]. Щоб забезпечити цю стійкість у довгостроковій перспективі, найбільш ефективним є раціональне використання ресурсів в економічній, екологічній та соціальній площинах. Дане твердження підтверджується досвідом розвинених країн та широким спектром наукових досліджень.

Відповідно, вважаємо, що в межах території територіальної громади Програма раціонального використання та охорони земельних, природних та інших ресурсів громади (надалі – Програма), зокрема згадана І.О.-Ю. Застулкою [11], є ефективним інструментом для визначення, опису, аналізу, класифікації, оцінки та планування використання ресурсів громади. Для досягнення максимальної ефективності розроблення та впровадження Програми необхідно розробити чітко визначену структуру та зміст методології її розроблення. Програма є необхідним інструментом для цих спільнот в управлінні та реалізації стратегії використання та охорони ресурсів громади, а також для фінансування заходів щодо ідентифікації,

інвентаризації, а також оцінки й використання ресурсів громади.

На основі оцінки ресурсів формуються заходи щодо їх використання, які відповідають стратегії розвитку громади. У разі, якщо така оцінка показує, що досягнення стратегічних цілей громади буде неможливим або нераціональним через переважання витрат над доходами у довгостроковій перспективі, стратегію необхідно коригувати. Зміни до стратегії внаслідок оцінки також доцільно внести, якщо цілі громади зміняться на більш реалістичні або раціональні в контексті довгострокового розвитку громади.

Щодо заходів та стратегії використання ресурсів, то в рамках розвитку інклюзивної економіки необхідне залучення жителів громади до суспільних благ, зокрема до використання ресурсів та управління ними, адже ефективне використання ресурсів досягається в співпраці місцевих жителів та органів місцевого самоврядування [11; 13, с. 65-66]. Одним з інструментів залучення жителів до використання ресурсів чи управління ними, є проведення опитувань жителів громади з метою формування стратегічних цілей та заходів щодо розвитку громади [14].

Окрім Програми раціонального використання та охорони земельних, природних та інших ресурсів громади, яка є гнучким інструментом планування та фінансування заходів з використання та охорони ресурсів громади, важливим також є комплексне рішення, до якого окрім Програми також належить інформаційно-аналітична система земельно-ресурсного (земельно-майнового) комплексу громади. Дану систему варто проектувати на засадах апробо-

ваних при розробці автоматизованої системи обліку та управління земельно-майновим комплексом Національної академії аграрних наук з використанням стандартів INSPIRE [15]. До того ж таким важливим інформаційним ресурсом окрім громад зможуть скористатися «...суспільство, інвестор, бізнесові структури, фахівці,... державні та місцеві органи влади,..., громадяни», що забезпечить економічне зростання цих спільнот [16, с. 24].

Висновки.

Для ефективного вирішення проблем з ідентифікацією, оцінкою, реєстрацією та раціональним використанням та охороною ресурсів, необхідно застосовувати інституційний підхід у розробці та втіленні Програми раціонального використання та охорони земельних, природних та інших ресурсів громади. Це дозволить систематизувати підходи до управління, ідентифікації, інвентаризації, оцінки, реєстрації, моніторингу ресурсів, їх раціонального використання та охорони. Формування ресурсів громади, як активів, в тому числі у просторовому відображенні, є основою для розробки довгострокової стратегії розвитку громади. Наявність Програми також дозволяє забезпечити фінансування заходів, передбачених нею. Інструменти, що передбачені в Програмі раціонального використання та охорони ресурсів громади, є ключем до вирішення проблем з їх управління та розвитку. При цьому важливою передумовою розроблення Програми є класифікація ресурсів громади, яка забезпечить їх чітку ідентифікацію.

Управління земельно-ресурсними (земельно-майновими) комплексами на будь-якому рівні має стратегічний характер і повинно бути прив'язане до стратегії розвитку територіальної громади. Ефективним засобом для досягнення цього є використання автоматизованої системи обліку та управління земельно-ресурсними (земельно-майновими) комплексами територіальних громад, створення якої повинно враховувати особливості та потреби громад. Такий підхід дозволяє забезпечити ефективне управління земельними ресурсами і раціональне їх використання відповідно до потреб громади, забезпечує виконання стратегічних цілей громади та може забезпечити фінансування відповідних заходів.

Список використаної літератури

1. Реформа децентралізації. Урядовий портал. 2019. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
2. Перекриття доріг та пікети під Кабміном: як завершилось формування об'єднаних громад в Україні. Центр безпекових досліджень «СЕНСС». 2020. URL: <https://censs.org/atc-conflicts/>
3. Дорош О.С., Мельник Д.М., Дорош А.Й. Концепт розподілу функцій управління землекористуванням в контексті розвитку територіальних громад. Збалансоване природокористування. 2017. № 3. С. 97–103.
4. Постанова Кабінету міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214 «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад». 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text>
5. Carmin J., Agyeman J. eds. Environmental Inequalities Beyond Borders: Local Per-

- spectives on Global Injustices. Cambridge, MA: MIT Press. 2011.
6. Southcott C., Abele F., Natcher D., Parlee B. eds. Resources and sustainable development in the Arctic. Routledge. 2018.
 7. Healey P. The Treatment of Space and Place in the new Strategic Spatial Planning in Europe. In: Müller, B., Löb, S., Zimmermann, K. (eds) Steuerung und Planung im Wandel. VS Verlag für Sozialwissenschaften. 2004. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-322-80583-6_17
 8. Matarrita-Cascante D., Brennan M.A. Conceptualizing community development in the twenty-first century. Community development, 43(3), 2012. 293-305.
 9. Про охорону земель: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
 10. Реймерс Н.Ф. Природопользование. Словарь-справочник. – М.: Мысль, 1990. – 639 с.
 11. Застулка І.-О.Ю. Еколого-економічний розвиток територіальних громад: параметральне забезпечення: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 0.51 «Економіка» / Київ, Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2023, 239 с., URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u145/dis_zastulka.pdf
 12. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
 13. Дорош О.С., Дорош Б.Й., Застулка І.-О.Ю. Вплив інституційних факторів на інклюзивний розвиток громад. Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи: зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 11-12 листопада 2021 року: тези доповіді. м. Київ, 2021. с. 63-66.
 14. Дорош А.Й. Опитування жителів громад, як базис для формування стратегічної довгострокової мети для розвитку громади. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2019. № 4. с. 39-49. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2019.04.05>
 15. Дорош Й.М., Ібатуллін Ш.І., Тарнопольський Є.А., Тарнопольський А.В., Кравченко О.М. Використання ідеології інфраструктури геопросторових даних для створення системи обліку та управління земельно-майновими комплексами підприємств та територіальних громад, в тому числі ОТГ Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2020. № 4. с. 49-56. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2020.04.06>
 16. Дорош О.С., Фоменко В.А., Мельник Д.М. Ключова роль землеустрою у плануванні розвитку системи землекористувань у межах територіальних громад Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2018. № 2. с. 22-33. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2018.02.022>
-

References

1. Decentralization Reform. Government portal. 2019. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
2. Road blockage and pickets at the Cabinet of Ministers: The outcome of the amalgamated communities' formation in Ukraine. Center for Security Studies "CENSS". 2020. URL: <https://censs.org/atc-conflicts/>
3. Dorosh O., Melnyk D., Dorosh A. (2017). Kontsept rozpodilu funktsii upravlinnia zemlekorystuvanniam v konteksti rozvytku terytorialnykh hromad [The concept of distribution of land management functions in the context of territorial community development]. Balanced natue using. 3. 97-104.
4. Pro zatverdzhennia Metodyky formuvannya spromozhnykh terytorialnykh hromad:

- postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 8 kvitnia 2015 r. № 214 [On the approval of the Methodology for the formation of capable territorial communities: Resolution of the Cabinet of Ministers of April 8, 2015 No. 214]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#-Text>
5. Carmin J., Agyeman J. eds. (2011). *Environmental Inequalities Beyond Borders: Local Perspectives on Global Injustices*. Cambridge, MA: MIT Press.
 6. Southcott C., Abele F., Natcher D., Parlee B. eds. (2018). *Resources and sustainable development in the Arctic*. Routledge.
 7. Healey P. (2004). The Treatment of Space and Place in the new Strategic Spatial Planning in Europe. In: Müller, B., Löb, S., Zimmermann, K. (eds) *Steuerung und Planung im Wandel*. VS Verlag für Sozialwissenschaften. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-322-80583-6_17
 8. Matarrita-Cascante D., Brennan M.A. (2012). Conceptualizing community development in the twenty-first century. *Community development*, 43(3), 293-305.
 9. Pro okhoronu zemel: Zakon Ukrainy [On Land Protection: The Law of Ukraine]. (2003). Vidomosti Verkhovnoii Rady Ukrainy. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
 10. Reimers N. (1990). *Prirodopolzovanie. Slovar-spravochnik* [Nature management. Dictionary-reference]. Moscow: Mysl. 639.
 11. Zastulka I. (2023). *Parameters of ecological and economic development of territorial communities: The dissertation on acquisition of a Doctor of Philosophy scientific degree of a specialty 051 – economy*. Kyiv. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. 239. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u145/dis_zastulka.pdf
 12. Pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha: Zakon Ukrainy [On Environmental Protection: The Law of Ukraine]. (1991). Vidomosti Verkhovnoii Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
 13. Dorosh O., Dorosh B., Zastulka I. (2021). Vplyv instytutsiinykh faktoriv na inkluzyvnyi rozvytok hromad. Formuvannia staloho zemlekorystyvannia: problemy ta perspektyvy: II Mizhnarodna nauko-vo-praktychna konferentsiia. Kyiv. November 11-12. [The influence of institutional factors on the inclusive development of communities. Formation of Sustainable Land Use: Problems and Prospects: II International Scientific and Practical Conference]. 63-66.
 14. Dorosh A. (2019). Survey of community residents as a basis for forming a strategic long-term purpose for community development. *Land Management, Cadastre and Land Monitoring*. 4. 39-49. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2019.04.05>
 15. Dorosh Y., Ibatullin Sh., Tarnopolskyi Ye., Tarnopolskyi A., Kravchenko O. (2020). Use of the ideology of spatial data infrastructure for creation of accounting system and management of land and property complexes of enterprises and territorial communities. *Land Management, Cadastre and Land Monitoring*. 4. 49-56. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2020.04.06>
 16. Dorosh O., Fomenko V., Melnyk D. (2018). Key role of land management in the planning of the development of territorial communities. *Land Management, Cadastre and Land Monitoring*. 2. 22-33. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2018.02.022>

Dorosh O. , Dorosh A., Tarnopolskyi A.

EFFECTIVE RESOURCES MANAGEMENT IN THE TERRITORIAL COMMUNITIES AS THE KEY TO THEIR DEVELOPMENT

LAND MANAGEMENT, CADASTRE AND LAND MONITORING 1'23: 12-21

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2023.01.01>

Abstract. *Some aspects of the use of community resources were studied. It was determined that it is impractical to be limited exclusively to financial or land resources, it is necessary to cover the entire resource complex of the community within the framework of the study. It was established that community resources require identification, description, analysis, classification, evaluation and planning of their rational use. Community resources are classified with a basic division into land, natural and other community resources.*

The need to develop a Program for the rational use and protection of land, natural and other community resources as an effective tool for identification, descriptions, analysis, classification, evaluation and use planning of community resources is substantiated. It was established that as a result of the assessment of the community's resources, it is possible to adjust the measures provided by the territorial community's development strategy, because the management of land-resource (land-property) complexes at any level has a strategic nature and must be tied to the territorial community's development strategy. It was found that an effective means to achieve this is the use of an automated system of accounting and management of land-resource (land-property) complexes of territorial communities, the creation of which should take into account the peculiarities and needs of communities.

It is noted that in the framework of the development of an inclusive economy, it is necessary to involve the residents of the community in public goods, in particular, in the use of resources and their management, because the effective use of resources is achieved in the cooperation of local residents and local self-government bodies, and one of the tools is the involvement of residents in the use of resources or their management, is conducting surveys of community residents with the aim of forming strategic goals and measures for community development.

Key words: *land management, community resources, natural resources, resource management, resource assessment, territorial community development, community development strategy, community resource utilization program.*
